

Török és magyar siratók

Keletkutatók 1994 tavasz

A népi kultúrát épp levető országokban népzénet gyűjteni, népzénevel foglalkozni nem divatos, és nem is túlfizetett munka. Így fordulhat elő, hogy a – különben nagyon erős nemzeti érzéssel bíró – törökök, a népzenejük egyik fontos rétegét alkotó siratót alig-alig gyűjtik, és az archívumokban található sirató dallamokat sem igen jegyzik le. Ha egy külföldi rákérdez, ilyenféle válaszra számíthat: 'Igen, igen, régen volt halott-sirató, de ma már nincs'. Pedig még a nagyvárosokban is, szinte minden idősebb asszony tud siratni, ha esetleg már nem is gyakorolja ezt a szokást. Könnyű ezt megértenünk, ha belegondolunk: a ma négymilliós Ankara a II. világháború alatt kis városka volt, vagyis mai idősebb lakóinak jelentős része vidékről, faluról érkezett ide az utóbbi évtizedekben.

A sirató persze főleg faluhelyen él, és a hagyományos kultúra fokozatos eltűnésével ott is visszaszorulóban van. Magam a legtöbb siratót Törökország középső és déli vidékein: Konya, Ankara és Antalya megyékben gyűjtöttem, de minél keletebbre, vagyis minél elmaradottabb vidékekre megyünk, annál többször találkozhatunk a siratóssal.

Mint azt általában a népi terminológiánál megszokhattuk, a siratóssal kapcsolatos fogalmak nem egyértelműek. Például tipikus sirató dallamokat nevezhetnek *türkü*-nek, ami általában 'népdal' értelemben használatos, ugyanakkor egy-egy megnevezésnek több értelme is lehet, például az *ağıt* (sirató) szó a halottat sirató dalon kívül a halotti szertartás egy részletét (halott feletti sírás, a halott ruháinak megmutatását stb) is jelölheti. Az esküvői szertartás henna-kenési része alatt énekelt dalokat is siratóknak nevezik: *gelin ağıdı*, *gelin yası* (menyasszonysirató). Ez utóbbi dallamok érthető módon zeneileg hasonlóak a halottsirató dallamokhoz, hisz az esküvővel az anya számára mintegy meghal a lánya, a lány számára pedig megszűnik a szerető és védelmező szülői ház, követnie kell férjét idegenbe, és a házasszonyok jogai még a mai Törökországban is meglehetősen korlátozottak.

A halottsiratót kizárólag nők végzik, elsősorban a halott lánytestvérei, anyja, közeli rokonai, barátai, de sirathat hivatásos siratóasszony is pénzért vagy ajándékért. A halottas házban gyűlnek össze, siratóssal közben a halott ruháit egyenként körbemutatják, fájalmukat a mell ütögetésével, a haj megtépésével is jelzik. A siratóssal a temetés után is folytatódik, három vagy négy napig. Ha valaki otthonától távol hal meg, igyekeznek olyan asszonyt találni, aki a haláleset helyén elvégzi a siratóssal, másrészt az otthoniak is elkezdenek siratni, amint értesülnek a halálesetről. A siratóssal utólag – rövidített formában – is megtörténhet, ha például valaki nem tudott résztvenni a temetésen, és hetekkel, hónapokkal később látogatja meg a gyászolót.

A siratóssal a halott testét-lelkét dicséri. Ha a halott nehéz életű volt, akkor szenvedéseit, ha pedig jó módú, akkor a vagyona segítségével okozott jótetteit sorolja

fel. A siratószövegek sokszor nagyon realiták, megemlékeznek a családon belüli el-
lentétekről, ki nem fizetett adósságokról stb.

A haláleset és a sirató dallam szétválaszthatatlanul összeforrt, ezért is olyan nehéz
siratót gyűjteni – senki sem akar más előtt sírni, és újra átélni a tragédiát –, márpedig
a sirató éneklése elkerülhetetlenül fölidézi az emlékeket és a halott elvesztése fölött
érezett fájdalmat.

A sirató dallamok legáltalánosabb ritmussémája hármas tagolású: $\text{♪♪♪} \mid /$
 $\text{♪♪♪} \mid / \text{♪} \mid$, ezzel összhangban a leggyakoribb szótagszám a tizenegyes. Ez
a tizenegyes szótagszám, különösen a siratók esetében, gyakran nem pontosan, hanem
egy tizenegyes alapot bővítve jelenik meg, például:

Davulcusu / *kaya dibi* / *dolaşır*,
Kervanları ey / *kuzu gibi* / *meleşır*,
Ümmü kızın / *annesine gara haber* / *ulaşır*,
Nerelere goydun / *akmyası çaylar* / *Ümmümü* (+ oy, *Ümmümü*).

A sziklák közt jár a dobos,
Karavánja úgy béget, mint a birkák,
Ümmü lány anyja is megtudja a rossz hírt,
Ümmümet hová tetted átkozott folyó, Ümmümet?.

A a 4+4+3-as osztás gyakran érvényesül a prozódia rovására is, például a
 $\text{♪♪♪♪} / \text{♪♪♪♪} / \text{♪} \mid$ tizenegyes alapülkötetés a:

Gurbetin yolları dikendir, diken,
Kör olsun dikenı yollara eken.
sorokat a következőképpen vágja szét:
Gurbetin yol- / -ları diken- / -dir diken,
Kör olsun di- / -keni yolla- / -ra eken

Az idegen föld útja tövissel van teli,
Vakuljon meg, aki a tövist oda veti.

Zenészként elsősorban a siratók zenei felépítésének elemzését tűztem ki célul. Az
általam gyűjtött török siratódallamok többsége alapvetően *mi-re-do* középpontú, soraik
rendszerint *re* (vagy *mi*) és *do* hangokon végződnek. A kottapéldák közlése előtt meg
kell említenem, hogy használok egy speciális jelet, a b^2 -t, mely az utána következő
hangot egy negyedhanggal szállítja le. Egy tipikus sirató két zenei sorának vázlata a
következő:

A dallamok magját alkotó *mi-re-do* hangok fölfelé *szo*-val, sőt akár *la*-val is kibővíülhetnek, lefelé pedig a járulékos leereszkedés (*do-ti-la*) adódhat hozzá, melyből alkalmanként önálló dallamsor is kialakulhat.

A most vizsgált dallamosztályba a tényleges halottsírató dallamokon (*ağrı, yas*) kívül menyasszonybúcsúztatók (*yas, gelin ağlatması*), keservesek (*uzun hava*), altatók (*ninni*) és táncdallamok (*oyun havası*) is beletartoznak. A keserves dallamok általában nagyobbívűek, mint a sírató dallamok, a 6. fok használata sem ritka, és végükön szinte mindig megjelenik egy jellegzetes *do*-ról a *la* hangra történő függelékes jellegű leereszkedés.

A gyakran igen hosszú, alkalmanként órákig tartó síratófolyamatban versszakról-versszakra kisebb-nagyobb dallameltéréseket találunk. A típus központi dallamának szemléltetéséhez most egy-egy síratófolyamatnak csak a legjellemzőbb dallamait mutatom be. Nézzük meg az anyagomban levő *mi-re-do sírató* dallamtípusait. A dallamtípus részletes definícióját hely hiányában nem adhatom meg, most csak annyit, hogy nálam a dallamtípus dallamoknak olyan csoportját jelenti, melyeknek sorzáró hangjai, sorainak hosszúsága és száma valamint soraik átlagos magassága közös, illetve nagyon közeli.

a) Az **egysoros típus** a legegyszerűbb, egysoros formákat tartalmazza. Egyetlen sora: *mi-mi-mi mi / mi-mi-mi re / re-do do //* tartalmú. Az egyetlen zenei sor ismétlődésével, a szöveg és az előadás alapján ezek a lényegileg egysoros dallamok látszólag két-, három-, négy- vagy akár ötsoros formákat is ölthetnek. Példaképpen egy olyan egysoros sírató dallamot mutatok be, mely három soronként zár:

ko-ca dağ ba - şı-da to-pa - cu kir-di

yel-ler es-tik -şe il-git il -git e-ri-di

A-na-min en kö-tü ev-let-le-ri sen mi-sin a-ba-cım?

b) A **do-ti végű típus** is alapvetően egysoros forma. Egyetlen sorának dallamvázlata: *mi-mi-mi mi / mi-mi-mi mi / re-re ti(do)//*. Az utolsó hang *do-ti* kettősséget mutat, vagyis a sor vége a *do* és a *ti* hang között ingadozik, sokszor trillázva. Egyes dallamoknál határozottan *ti* hangot érzékelünk, ám a dallamok *mi-re-do* középpontúsága nem kérdéses, így ez a típus nem válik el élesen a fenti a) típustól. A *ti* hang itt a *do* hang alacsony intonálásának, lefelé díszítésének vehető.

Yağ-mur yağar dağ her yer-ler ot-la-nır ot-la-nır

Sa-re i-ne-gim yer yer-de sü-t-le-nır

Gurbet e-le giden-le ya-zı-sı-na hı-gat-la-nır.

c) A kétsoros típus dallamai is erősen kötődnek az a) típus dallamaihoz, de két zenei gondolatból állnak. Rendszerint egy-két *re* zárhangú sort egy *do* kadenciás sor zár le, de a siratófolyamatban nem ritkán *re* a záróhang. Központi dallamuk két sora a következőképpen jellemezhető:

mi-mi-mi mi / mi-mi-mi mi / mi-re re //

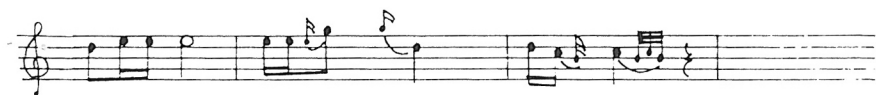
mi-mi-mi mi / mi-mi-mi re / re-do do //

E típus dallamai közül először egy nyolcszótagos, giusto dallamot mutatok be:

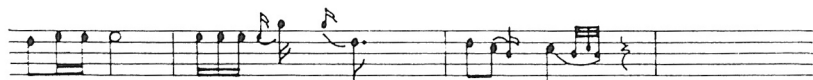
Ev-le -ri -nün ö - nu yü-ce

Ev-le -rün dam - la -ru yer-de

Nézzünk példát idetartozó nagyobb méretű, tehát tizenegy, vagy annál nagyobb szótagszámú parlandó dalokra is. Itt a 4+4+3 és a 6+5 szövegbeosztások is előfordulnak. E dallamokat a *mi-re-do* mag és a *re, do* kadenciák szorosan összekötik kisebb szótagszámú társaikkal. Bár rendszerint előbb a *re* kadenciák jönnek és a dal a *do*-n nyugszik meg, a következő dallam következetesen a *re* hangon zár:

Ak de-ve-yi ye-dim ye - dim ye-del - ler

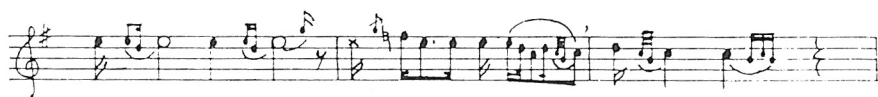
Ak gü-lü top - lar-lar da har-man e - der-ler

E-lâden ay - rı-lıpta e-le-gidenlere ne der-ler oy oye-lim oy

d) Az egy sor + leereszkedés típus dallamai megegyeznek az a) típus dallamaival, de utánuk egy járulékos ereszkedés következik, vagyis a dallamok váza a *mi-mi-mi mi/ mi-mi-mi mi/ re-do//* sor majd az ezt követő *do-ti-la* záró ereszkedés.

Íde főként keserves dallamok tartoznak, de van köztük altató (*ninni*) is. A fenti típusokhoz képest rendszerint bonyolultabbak a díszítések, nagyobb az ambitus és a 6. fok is gyakrabban fordul elő. Míg a fenti típusok dallamait többnyire nők, ezeket főleg férfiak énekeltek. Itt is hallhatjuk az alacsonyan intonált sorzáró *do* hangot:

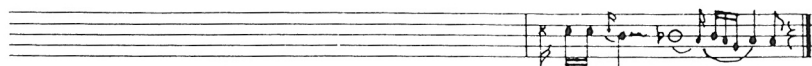
Da - vul - cu - lar hı Kaya dâ di-bi do - la - şır

Hı o-kucutar dah öğ-laklar gi - bi me - le - şır

N Ne-re-le-re Koy-dun boz bulanık çay-la-har ün - mü - mü

N su-na boy - lu - hom of

e) A két sor + leereszkedés típus járulékos leereszkedése megegyezik a d) típusnál látott záró ereszkedéssel. Dallamai hasonlóak a c) típus dallamaihoz, de a főkadencia most a 4. vagy 5. fokon van. A főkadencia szerint további három altípusra oszthatók:

e1) Főkadencia a 4. fokon.

Benim de di-le-diği mi be-nen of ver-si-ler

Şu dünya-da güzel-li-ği ol-ma mı ol-ma mı of.

e2) Az első sor vége az elért 4. fokról visszahajlik az 5. fokra. A következő, látszólag négysoros dallamban valójában a sirató első zenei gondolata háromszor ismétlődik, majd a második zenei gondolat lezár:

A-li be-yim de taş başın-da of of o-tu-rur of of

Taş-tan düşmüş de kan gövde-ye of of gö-tü-rür of of

A-li be-yim de taş başın da of of par-la-di of of

Sa-ka-lyok da bıyıkları ter-le-di ter-le-di-iş of

e3) Az első sor az 5. fokon ér véget. Egyes sirató dallamoknál az első sor nemcsak visszahajlik az 5. fokra, hanem határozottan oda tart és ott is nyugszik meg:

Hava-yu da de-li gö-nül ha - va - yu hava-yu

Şapını sokmuş da başına geymiş ha - va - yu ha - va - yu

Türkmengezi da e-li-ne al-muş ma - ya - yu ma - ya - yu

f) A leereszkedés sor formájú. E dallamok első, második és harmadik sora a *mi-mi-mi mi / mi-mi-mi mi / mi-re re* // illetve a *mi-mi-mi mi / mi-mi-mi re / re-do do* // megvalósulása, utolsó soruk pedig a *do-ti-la* ereszkedésből fejlődik ki. Más szempontból tekintve ezeket a dalokat *AABC* vagy *ABBC* formájú négysoros dalokként is tekinthetnénk:

Bu saç-la-ru ser - ma-le ki-li - me ben-zer

Sal-le-nen bo - yu-na gur-ban ol - du - ğum

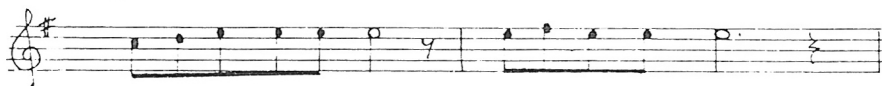
Çi-çek - li yay - la-nın gü-lü - ne ben-zer

ney ney de ney ney ney de ney.

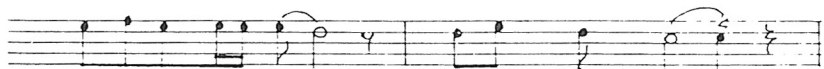
Míg a sirató dallamok alapgondolatai nagyon egyszerűek, a lényegi hasonlóság mellett a dallamok formája sokféle, azaz a konkrét megvalósulások különbözőek. Ez a változatosság megmutatkozhat a dallamok szerkezetében, vagyis az elemek, az alkotó sorok variálódásában, a nyolcas, tizenegyes illetve bővített vagy szabálytalan szótagszámban és az elemek sorrendjében is.

A záró ereszkedést önálló sorban megfogalmazó *mi-re-do sirató* dallamosztálynak többek között szoros zenei kapcsolata van egy olyan szintén fontos és elterjedt török dallamosztállyal, melynek – akárcsak a siratónak – magyar vonatkozásai is vannak. Ennek az ún. *pszalmodikus* dallamosztálynak az egyik központi dallamtípusát hasonlítsuk össze a *mi-re-do* sirató egy olyan dallamtípusával, ahol a záró leereszkedés sor formáját ölti:

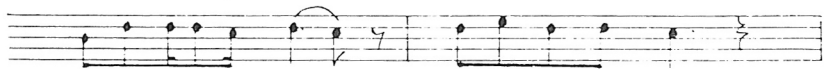
Török pszalmodikus dallam

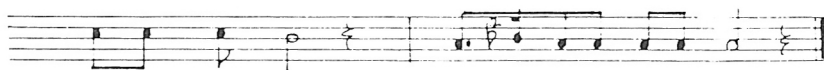
Se-ne-min Kiy-di-gi i-pek-li sa-ri

Öl-me-den yü-zü-nü yü gör-sem ba-cu a

Bo-zuk de-ğir-me-nin guruk şır-ga-bu

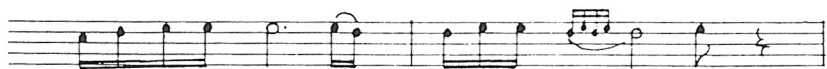

Su-yu gel-di çağ-la-ma-ya baş-ta-di

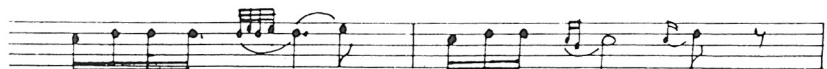
Török *mi-re-do* sirató dallam

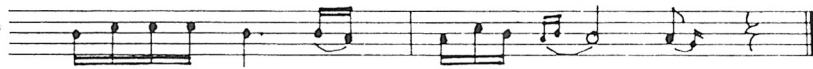
M Or-ta-ya at-tı-lar sel-ri dal gi-bi

De-ri-mi yüz-dü-ler sırma tel gi-bi

Ah-bab-la-rum gel-miş ba-kar el gi-bi

A-ta-dan in-ti - zar al-dum ađ - la - rum.

Miután áttekintettük a török *mi-re-do* sirató dallamok főbb jellegzetességeit, vizsgáljuk meg, találunk-e hasonló dallamokat a magyar népzeneben.

A magyar sirató dallamagját a következőképpen jellemezhetjük: "... ki lehet emelni egy konkrét dallamagot ..., mely bizonyos közösséget biztosít egyébként különböző típusok között is. E sirató hangvételnak nevezett alakzat leggyakoribb formája olyan kisterc alakú recitálás, melynek fenntartott tubahangja alatti kvart (= nyugvó főhangja alatti nagyszekund) mint alternatív zárlat szerepel. A két zárlat szabályos váltakozása (2-1 a *c* oldaláról vagy 1-VII a *d* felől nézve) nem lényegi jegye a modellnek; bár lélektanilag érthető a *d-c*, (ill. többszörös *d* utáni *c*) sorrend, de van példa a fordítottjára is... Ez a forma adja az országos kisforma dallamagját."¹

Az erdélyi sirató elkülöníthető a magyar siratóanyagban, de az erdélyi pentaton kisforma és a változatos, de magjukban mégis egységes országos főtípusok nem képviselnek külön világot.

Az általános siratójellegzetességek mellett mégis vannak közös motívikus alap-egyezések, s így a két terület a siratónak közös gyökerű, de külön ágakon fejlődött dialektusait őrzi.... Az erdélyi sirató dallamagja egy *mi-re-do* triton, mely fölfelé és lefelé is kibővíthet, így a pentaton *la'-szo' - mi-re-do - la-szo* skálát adja. Motívumai általában ereszkedők, de konvex íveket is találhatunk. Néhány példában a *mi-re-do* mag és a járulékos leereszkedés, a magas dramatikus kezdések és magas recitálások szinte didaktikusan épülnek be a sirató folyamatába.

Mindez szóról-szóra igaz a török siratóra is. Az általános jegyek bemutatása után nézzünk meg olyan konkrét magyar és török dallampárhuzamokat, melyek tanúsítják, hogy a magyar sirató általános kisformája zeneileg rendkívül közel áll a török siratók egy rétegéhez. A török és a magyar dallamokat egymás alá írtam, minden dalnak egy azonosító jele van, például a 4. magyar dallampélda jele M4, a hozzá tartozó török dallampárhuzam jele pedig T4. A magyar példák a *Magyar Népzene Tárából* valók. Az összehasonlíthatóság megkönnyítése végett egy-egy sirató-folyamatból csak a legjellemzőbb formákat választottam ki, és azokat is csak vázlatosan, szöveg nélkül közlöm.

¹ Dobszay László, *A siratóstílus dallamköre zenetörténetünkben és népzeneinkben*. Budapest, 1983, 43.

A török és a magyar sivató (Yas-1). Dallampárhuzamok. (mmournin.tex)
mi-re-do trichord; 2,1 kadenciák; kis ambitus

M1 MNT-III/122
T1 39.

mi-re-do trichord; 2,1 kadenciák; nagyobb ambitus

M2 MNT-V/122
T2 40.

mi-re-do trichord; 2,1 kadenciák; nagyobb ambitus és egy járulékos leereszkedés

M3 MNT-V/122
T3 60.

mi-re-do trichord; 2,1 kadenciák; kis ambitus

M4 MNT-V/191
T4 41.

mi-re-do trichord; 2,1 kadenciák; kis ambitus

M5 MNT-V/193
T5 18.

2. Antalya megye, Akkoç falu, több nő siratóéneke. 1989. január.

Koca dağ başıda [başında] topacı kıldı

Yeller estikçe ilgu ilgu eridi

Anıamın en kötü evletleri [evlâdi] sen misin abacım [ablacım]?

Nagy hegy tetején eltörött a pörgettyűje [játék]

Mikor a szél lágyan fújdogált, elolvadt a hó

Anyám legrosszabb gyermeke te vagy-e nővérkém?

3. Antalya megye, Döşemealtı központ, Kovanlık falu. Ayşe Doğan 40 éves nő. 1991. április

Yağmur yağar (da) her yerler otlanır, otlanır

Sarı ineğim yer yer de sütenir

Gurbet ele gidenlere yazısına gatlanır.

Esik az eső, ah mindenhol legeltetnek

Sárga tehenemet itt is, ott is megfejjik

Aki idegenbe megy, beletörődik a sorsába.

4. İçel megye, Mut központ, Dağpazarı falu. Ayşe Tuncer 60 éves – Selime Tuncer 27 éves – Necem Tuncer 20 éves; három nő együttes éneke. 1989. szeptember.

Evlerinin önü yüce

Evlerin damlari yerde

Gız anası, gız anası

Elinde mumlar yanası.

Magas a házak eleje

A tetejük leér a földre

Lányos anya, lányos anya

Kezében égnek a gyertyák.

5. Antalya megye, Döşemealtı központ, Kovanlık falu. Ayşe Doğan 40 éves nő. 1991. április.

Ak deveyi yedim, yedim, yedeller [yad eller]

Ak güllü toplarlar (da) harman ederler

Elinden ayrılıp (ta) ele gidenlere ne derler (oy, oy elim oy).

Yandı anam yandım (da), yandırma beni

Derin ıykulardan (da) galdırma beni

{...} gandırma [kaldırma] beni (anam oy, anacığım, oy).

Ötme guguk ötme, bağırum taş değil

İnme turna, inme ova boş değil, (ah)

Gezer dolanurum da dostlar, (of) benim gönlüm hoş değil, (ah anacığım, oy).

Fehér tevét ettem, idegenek

Fehér rózsát gyűjtenek, learatják

Mit mondanak arra, aki otthonát elhagyja, idegenekhez megy, jaj, jaj, népem jaj!

Póru járta anyám, tönkrementem, te már ne bánts engem

Mély álmomból ne költs fel engem,

... ne költs fel engem, anyám jaj, anyácskám jaj!

Ne szólj kakukk, ne szólj, nem kőből van az én szívem

Ne szállj le daru, ne szállj le, nem üres a mező, jaj

Járok-kelek, ó barátaim jaj, fáj a szívem, jaj anyácskám, jaj!

² A töltelékszavakat (*da, of, oy, stb.*), melyek a dalok előadásakor többször ismétlődnek, zárójelbe tettük.

6. Denizli megye, Kelekeçi falu. Elif Acar 66 éves nő, 1989. május.

<i>Davulcular kaya (da) dibi dolaşır</i>	A dobosok a szirt tetőn járnak
<i>Okuyucular (da) oğlaklar gibi meleşir</i>	A gyászba hívók gidaként mekegnek
<i>Nerelere koydun boz bulanık çaylar Ümmümü</i>	Hová tetted szürke, zavaros patak az én Ümmümet,
<i>Suna boylum of?</i>	Fácán termetűmet, jaj!

7. Denizli megye, Acıpayam község, Alaattin falu. Kadriye Subakan 31 éves nő, 1990. február.

Benim (de) dilediğimi benen [bana] (of) versiler
Şu dünyada güzelliği olma mı [olmaz mı], (olma mı of)?
Şu dağlara delik delik dersiler [delseler] (of)
Arasından çili [çilek] gülü dersiler [delseler].

Ha nekem adnák azt, akire én vágyom, jaj
Nincs-e más szépség ezen a világon, nincsen-e, jaj
Ha ezeket a hegyeket sorra kilyuggatnák, jaj
Ha a hegyek között számóca virágot szednének.

8. Antalya megye, Korkuteli község, Kargın falu. Ramazan Kara 28 éves férfi, 1989. március.

Ali beyim (de) taş başında (of) oturur, (of)
Taştan düşmüş (de) kan gövdeye [gövdeyi] (of) götürür, (of)
Ali beyim (de) taş başında (of) parladı, (of)
Sakalı yok (da) bıyıkları terledi, (terledi, of).

Ali beyem a sziklafokon jaj, ul, jaj
A fokról leesett, vér borítja jaj, a testét jaj
Ali beyem a szikla csúcsán jaj, ragyogott jaj
Szakállá nincs, a bajsza verejtékezett, verejtékezett jaj.

9. İçel megye, Mut központ, Çukurbağ falu. Mehmet Sağ 74 éves férfi, 1989. szeptember.

<i>Havayı (da) deli gönül havayı, (havayı)</i>	Elröppenő bolond szív
<i>Şapını [şapkasını] sokmuş (da) başına</i>	Magára öltötte az eget, az eget
<i>geymiş [giymiş] havayı, (havayı)</i>	Türkmén lány a kezébe vette az élesztőt, az élesztőt
<i>Türkmen gızı (da) eline almış mayayı, (mayayı).</i>	

10. Antalya megye, Akkoç faluból több nő, 1988. október.

<i>Saçları sirmalı kilime benzer</i>	A haja ezüst szállal szőtt kilimhez hasonló
<i>Sallenen [sallanan] boyuna gurban olduğum</i>	Lengedező termetébe beleszeretem
<i>Çiçekli yaylanın gülüne benzer</i>	Virágos nyári legelő rózsájához hasonlít.
<i>(ney ney de ney, ney ney de ney).</i>	

11. Adana megye, Kozan központ, Yassıçalı falu. Mehmet Bozkurt 63 éves férfi, 1988. december.

<i>Senem'in kiydiği [giydiği] ipeklı sarı</i>	A sárga selyem, amit Szenem felöltött
<i>Ölmeden yüzünü görsem bacı</i>	Bár látnám az arcod néném, mielőtt meghalok
<i>Bozuk değirmeninın gırık sırgabı</i>	Elromlott malom törött vitorlájá
<i>Suyu geldi çağlamaya başladı.</i>	Megjött a vize, csobogni kezdett.

*Œo [Œu] görünen Binboğa'nın dađları
Gıcıboran aŒılmıyor belleri
Yazıcıođlu Tanırlı'nın beyleri
Goca Tanır Œad olmaya baŒladı.*

Az idelátszó Binboa hegyei
Kidzsiboran tetején nem lehet átkelni
Tanırlı urai a Jazidzsióluk
Hatalmas Tanir kezdetű örvendezni.

12. İçel megye, Mut központ, Yalnızcabađ falu. Fadime TaŒ 41 éves nő. 1989. szeptember.

*Ortaya atılar selvi dal gibi
Derimi yüzdüler sırma tel gibi
Ahabblarım gelmiş bakar el gibi
Atadan intizar aldım ađlarım.*

Bedobtak középre, mint egy ciprus ágat
Börömet lenyúzták, mint az aranyszálat
Jönnek barátaim, néznek, mint idegent
Apám megátkozott, sírok.